

Evaluační dopadů na kvalitu ovzduší: krok k evaluaci dopadů programů na zdraví lidí a kvalitu života

Oto Potluka

26. 5. 2016

Motivace k evaluaci

- Kohezní politika si klade za cíl: hospodářský růst, tvorbu pracovních míst, konkurenceschopnost firem a **zlepšení kvality života**.
- Existuje řada evaluací kohezní politiku u ostatních cílů, ale hodnocení zlepšení kvality života se objevuje zřídka.
- Předpokládáme, že zdraví je jedním ze základních stavebních kamenů kvality života.
- Snížením znečištění by mělo dojít ke snížení četnosti plicních onemocnění (Chronická plicní obstrukční nemoc). Pro tento předpoklad existuje bohatý empirický materiál z lékařských časopisů.

Vliv znečištěného vzduchu na zdraví

Znečišťující látka	PM _{2.5}	PM ₁₀	O ₃	NO ₂	CO	SO ₂
Studie						
Arraz et al (2014) - Valladolid	+	+	-	X	X	X
Garshick (2014) - review	+	-	-	+	X	
Lagravinese (2014) - Itálie	-	+	+	-	-	X
Raun et al (2014) - Houston	-	X	+	+	X	-
Wilker et al (2014) - USA	+	X	X	X	X	X
Yorifuji et al (2014) - Okayama	+	X	-	-	-	+
Esposito et al (2014)	X	+	X	+	X	X

1 Pozn. (+) zkoumaný polutant měl negativní vliv na zdraví obyvatel, (-) zkoumaná proměnná byla testována, ale nenalezen signifikantní vliv, (X) - nezkoumaný polutant

Znečištění prachovými částicemi PM₁₀

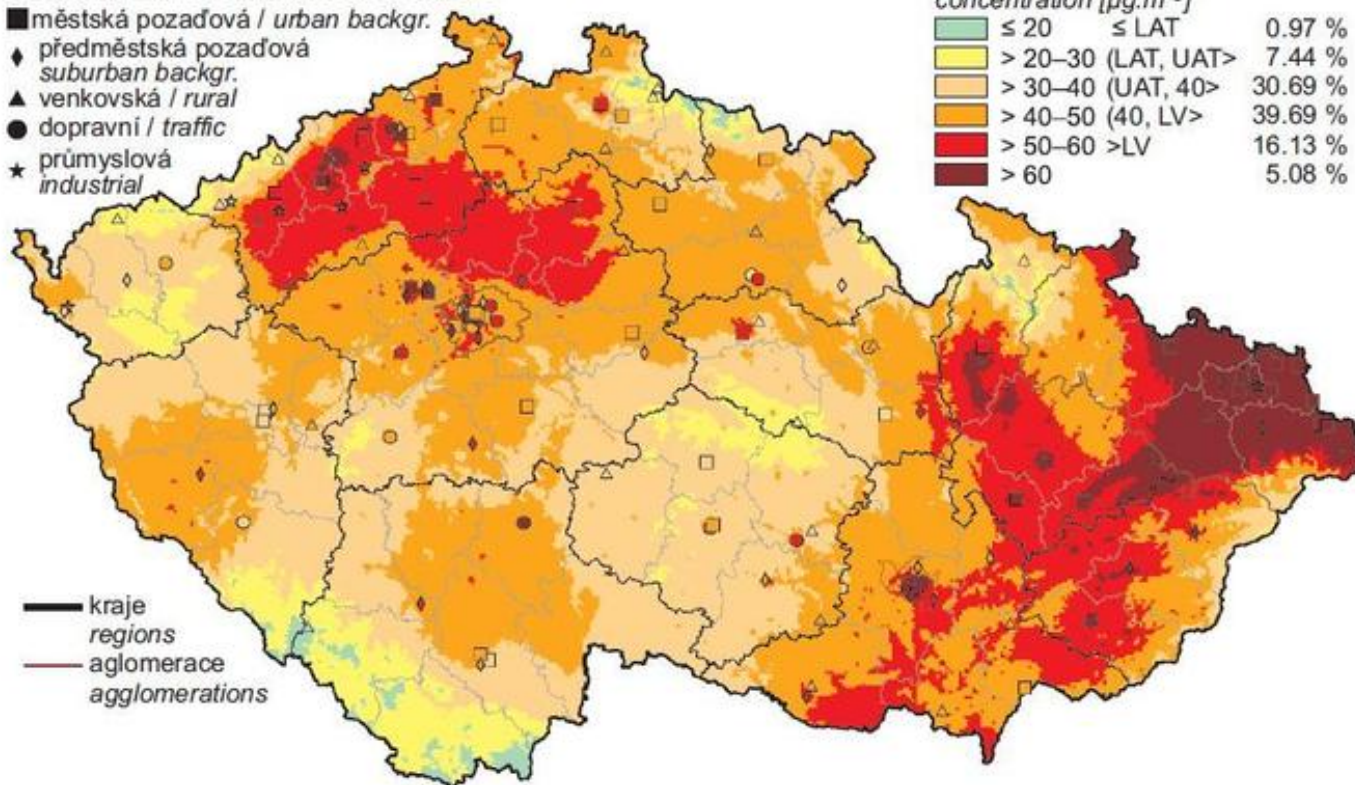
IMISE – Česká republika
AIR POLLUTION – Czech Republic

klasifikace stanic / classification of stations

- městská pozadová / urban backgr.
- ◆ předměstská pozadová / suburban backgr.
- ▲ venkovská / rural
- dopravní / traffic
- ★ průmyslová / industrial

koncentrace [$\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$]
concentration [$\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$]

■	≤ 20 \leq LAT	0.97 %
■	$> 20-30$ (LAT, UAT $>$)	7.44 %
■	$> 30-40$ (UAT, 40 $>$)	30.69 %
■	$> 40-50$ (40, LV $>$)	39.69 %
■	$> 50-60$ $>$ LV	16.13 %
■	> 60	5.08 %

Obr. II.4.2.7 Pole 36. nejvyšší 24hod. koncentrace PM₁₀ v roce 2010

Fig. II.4.2.7 Field of the 36th highest 24-hour concentration of PM₁₀ in 2010

Způsob provedení evaluace

- Evaluace Operačního programu Životní prostředí 2007-2013
- Evaluační otázka: Vedla investice 267.5 milionu EUR ke snížení znečištění ovzduší ($PM_{2.5}$ and PM_{10}) na Ostravsku a tím i ke zlepšení zdraví obyvatel?
- Data:
 - Český hydrometeorologický ústav (znečištění měřené na 72 stancích, data o počasí)
 - Řídící orgán OP ŽP (data o investicích)

Metoda evaluace

- Výraznější náběh realizace projektů v roce 2012, který jsme vzali jako okamžik intervence.
- Metoda syntetické kontrolní skupiny (Synthetic control method).
- Modelování průběhu znečištění pomocí dat ČHMÚ od ledna 2006 do prosince 2013.
- Syntetizovali jsme vývoj znečištění pro pět stanic na Ostravsku.

	Počet žádostí celkem		Počet žádostí podpořených			Podpora (mil. Kč)	
	OP ŽP	PO 2	OP ŽP	OP 2.1	OP 2.2	OP ŽP	PO 2
Hlavní město Praha	421	126	308	72	24	2 506,06	1 500,25
Jihočeský kraj	639	275	491	99	129	3 249,20	1 174,87
Jihomoravský kraj	1 028	275	811	148	77	11 560,99	918,27
Karlovarský kraj	150	59	113	36	16	1 246,01	216,48
Královéhradecký kraj	399	153	322	82	48	3 045,54	296,11
Liberecký kraj	226	111	177	67	24	2 123,88	377,65
Moravskoslezský kraj	716	383	554	196	102	11 763,64	7 221,97
Olomoucký kraj	589	168	488	91	48	6 550,06	334,34
Pardubický kraj	449	182	366	92	67	5 670,71	1 217,24
Plzeňský kraj	381	180	305	78	81	3 125,34	574,88
Středočeský kraj	1 007	374	815	245	84	10 579,09	1 008,31
Ústecký kraj	353	161	255	107	26	3 046,40	1 574,63
Vysočina	755	366	623	121	199	3 887,59	716,98
Zlínský kraj	633	203	516	135	40	4 160,38	480,00

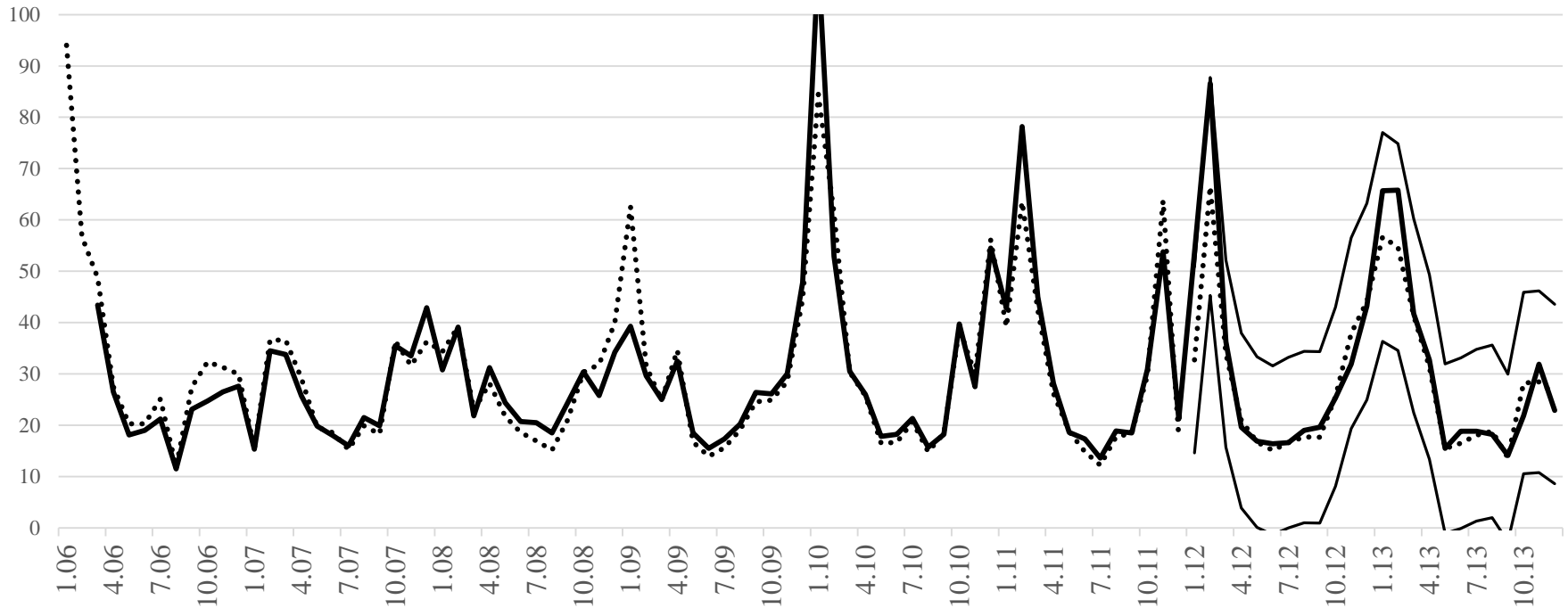
Rozložení čerpání v PO 2 v čase

Plánované dokončení projektu	N	Alokace (mil. Kč)
2 010	2	15,6
2 011	29	68,5
2 012	56	185,2
2 013	82	552,3
2 014	74	2 496,0
2 015	55	3 904,5
Celkem	298	7 222,0

Měsíční koncentrace PM_{2.5} (µg/m³)	Ostrava-Poruba	Ostrava-Přívoz	Ostrava-Zábřeh	Třinec-Kosmos	Věřňovice
Průměr koncentrací (všechna pozorování)	28,27	37,50	32,54	29,58	41,01
Průměr koncentrací (před rokem 2012)	28,37	38,25	32,64	28,97	42,43
Průměr koncentrací (po roce 2012)	27,97	35,34	32,22	31,37	36,43
Směrodatná odchylka (před rokem 2012)	15,34	19,20	16,50	15,34	26,41
Směrodatná odchylka (po roce 2012)	16,38	18,16	15,87	19,23	19,21
p-value	0,54	0,74	0,54	0,73	0,83
Počet pozorování (před 2012)	72	70	72	70	71

Modelové a skutečné znečištění PM_{2.5}

Třinec Kosmos PM_{2.5}

— Data

..... Syntetická veličina (po 2012)

— Interval spolehlivosti (95%)

..... Syntetická veličina (před 2012)

— Interval spolehlivosti (95%)

Závěry

- Neprokázáli jsme zlepšení kvality ovzduší na Ostravsku. Tudíž nepředpokládáme ani zlepšení zdravotního stavu obyvatel.
- Intenzita podpory se postupně zvyšovala, kdy nejvyšší byla na konci programového období.
- Šlo o poměrně omezený vzorek projektů.
- Potřeba pokračovat v evaluaci i pro **další roky**, byť **jinými metodami** a s daty o znečištění a počasí v **Polsku**.
- Nicméně tuto evaluaci vnímáme jako vhodný základ pro další diskusi a rozvíjení evaluací věnujících se tématu zdraví a kvality života obecně.

Děkuji za pozornost

Oto Potluka